

Autoři

Helen Chapel

MA, MD, FRCP, FRCPath
Consultant Immunologist, Reader
Department of Clinical Immunology
Nuffield Department of Medicine
University of Oxford

Mansel Haeney

MSc, MB ChB, FRCP, FRCPath
Consultant Immunologist
Clinical Sciences Building
Hope Hospital, Salford

Siraj Misbach

MSc, FRCP, FRCPath
Consultant Clinical Immunologist, Honorary Senior Clinical Lecturer in Immunology
Department of Clinical Immunology and University of Oxford
John Radcliffe Hospital, Oxford

Neil Snowden

MB, BChir, FRCP, FRCPath
Consultant Rheumatologist and Clinical Immunologist
North Manchester General Hospital, Dalaunays Road
Manchester

Obsah

Předmluva k šestému vydání	XI
Předmluva k prvnímu vydání	XII
Předmluva k českému vydání	XIII
Klíč k ilustracím	XIV
1 Základní složky imunitního systému: jejich struktura a funkce	1
2 Infekce	32
3 Imunodeficiencie	51
4 Anafylaxe a alergie	82
5 Autoimunitní choroby	100
6 Lymfoproliferativní poruchy	115
7 Ovlivnění imunitního systému	130
8 Transplantace	148
9 Onemocnění ledvin	160
10 Klouby a svaly	182
11 Kožní onemocnění	206
12 Oční onemocnění	222
13 Onemocnění orgánů dutiny hrudní	230
14 Onemocnění gastrointestinálního traktu a jater	247
15 Endokrinologie a diabetes	271
16 Nemaligní hematologická onemocnění	282
17 Neuroimunologie	293
18 Imunologické poruchy v těhotenství	305
19 Metody v klinické imunologii	312
Rejstřík	330

Předmluva k šestému vydání

Tato kniha je poslední vydání v této podobě a první vydání v digitální podobě, což je určitý pokrok od prvního vydání v roce 1984. Během této doby došlo v imunologii k fantastickému rozvoji základního výzkumu a jeho klinických aplikací, takže mnohé dřívější koncepty zastaraly, jsou nadbytečné nebo prostě nesprávné. Udržet aktuálnost je mimořádně časově náročný a těžký úkol, v neposlední řadě je nutné vyhodnocovat úžasné nové poznatky základů imunologie, jež dále budou rozšiřovat naše porozumění významu imunitního systému jak ve stavu zdraví, tak nemoci.

Po pátém vydání v roce 2006 odešel do důchodu Mansel Haeney a bohužel se nenechal přesvědčit, že jeho pomoc je necenitelná (byla by); ztratila jsem jeho dlouholetý usměvavý nadhled nad „pompézním textem“ a „přehnaně vědeckým detailem“. Navíc Neil Snowden přešel na plný úvazek na revmatologii i do klinické administrativy a nemohl se na knize dále podílet, a Siraj Misbah se stal vedoucím klinické imunologie a angažuje se v řadě národních a mezinárodních výborů. Takže zbyla jedna ze čtyř, která je tak odpovědná za všechny chyby tohoto vydání.

Blackwell Scientific – nyní Wiley-Blackwell – byl velmi přesvědčivý, a proto přišlo přispění od Toma Hillse, stipendisty Rhodesova programu z Nového Zélandu a dřívějšího studenta magisterského směru Integrované imunologie v Oxfordu, který je nyní Ph.D. studentem. Tom se mnou prošel a aktualizoval všechny klinické kapitoly a k dokončení úkolu dodával entuziasmus a nasazení. Jsem mu velice zavázána.

Jsem vděčna rovněž Vojtěchu Thonovi, profesoru Lékařské imunologie v Brně, který nejenže přeložil toto vydání do českého jazyka, nýbrž také recenzoval anglickou verzi v průběhu jejího vzniku. Ohromnou práci provedl s velkým odhodláním a precizností. Mé milé poděkování patří také jemu.

Toto vydání obsahuje přepracovanou první kapitolu, neboť ve srovnání s předchozími pouhými šesti lety došlo k rozvoji mnoha nových poznatků týkajících se základů imunologie. Kapitola zaměřená na těhotenství byla revidována tak, aby obsahovala pouze imunologicky relevantní onemocnění, jelikož imunologie těhotenství je specializovanou oblastí sama o sobě a široký rozsah by překročil rámec základů klinické imunologie. Ze stejného důvodu jsem nad míru nerozšiřovala nádorovou imunologii (nicméně zájemci ji ve větším rozsahu mohou najít ve francouzském vydání), aby bylo místo toho možné rozšířit kapitolu Ovlivnění imunitního systému. Pro studenty, kteří by četli starší texty, jsem ponechala komentáře k některým dnes již ne zcela aktuálním vyšetřením nebo léčebným postupům, a kde to bylo možné, také s vysvětlením, proč tomu tak je a proč byly tyto postupy nahrazeny. To proto, aby studující nebyli uvedeni v omyl. Největší změny se v klinických částech vztahují ke genetické podstatě, kdy u celé řady imunologických onemocnění byly provedeny celogenomové asociační studie (GWAS). Tyto studie přinesly jak nové porozumění věci, tak řadu otázek. Rychlý nárůst poznatků u vrozených imunodeficiencí a objevy funkce mnoha genů v komplexních podmínkách ukázaly, že řada mutovaných genů u vrozených imunodeficiencí je multifunkčních, přičemž se některé z nich zásadním způsobem uplatňují v důležitých centrálních drahách a jiné jsou redundantní. Bylo nesnadné vybrat ty, které jsou podstatné pro studenty klinické imunologie, a zařadila jsem jen malý výběr v rámci příkladů.

Stejně jako v předchozích vydáních, tučný text zvýrazňuje obsah každého odstavce. Kurzíva pak zdůrazňuje nejdůležitější fakta. Ohlasy studentů si vyžádaly též další kontrolní otázky k jednotlivým sekcím a jsou jako dříve na webové stránce www.immunologyclinic.com. Včetně správných odpovědí.

Můj dík za pomoc s jednotlivými kapitolami si zaslouží také Beth Psaila (jež je též mou snachou), která přepracovala kapitolu o lymfoproliferacích, Georg Hollander za spolupráci na autoimunitě a toleranci včetně nových základních konceptů, Meilyn Hew u praktické kapitoly a Siraj Misbah za ujištění o aktuálnosti mé revmatologie.

K tomuto vydání by nedošlo bez Martina Daviese z Wiley-Blackwell, který mě k němu přemluvil, a Karen Moore, jež editovala přepracovanou finální verzi. Děkuji jim za jejich vytrvalost a za pomoc při zajištění posledního vydání.

Na závěr děkuji ještě jednou své rodině – a slibuji, že již naposled. Tito nejvíce dlouhodobě trpěli, když umožnili „vniknutí napohled nekonečné Klinické imunologie do svých životů“, jak napsal Mansel k prvnímu vydání v roce 1984.

Helen Chapel

Předmluva k prvnímu vydání

Imunologie je nyní velmi dobře rozvinutý obor základního výzkumu, s řadou poznatků o fyziologii imunitního systému jak u myši, tak u lidí. Uplatnění těchto znalostí v rámci poznání lidské patologie je do jisté míry opožděno za vědeckým poznáním plynoucím ze základního výzkumu a imunologové jsou často chápáni jako ti, kteří praktikují vědu, která má malý dopad do klinické medicíny. Doufáme proto, že tato kniha ukáže jak studentům medicíny, tak praktikujícím lékařům, že klinická imunologie je významná pro diagnostiku a léčbu velkého množství různých lidských onemocnění.

Tuto knihu jsme psali z klinického pohledu. Onemocnění jsou systematicky členěna dle orgánových postižení a praktické kazuistiky dokumentují smysl (nebo nevhodnost) imunologických vyšetření pro diagnostiku a léčbu těchto pacientů. Přestože praktikující lékaři mohou chápat kazuistiky jako únavné, věříme, že aplikace imunologie pro ně bude poučná a zajímavá. Studenti by měli z kazuistik, jež jsou vybrány z hlediska významu pro probíranou látku, získat náhled na klinickou imunologii, neboť se nejedná o učebnici všeobecné medicíny. Zdůraznili jsme také ty případy, u nichž se onemocnění manifestuje atypicky.

První kapitola shrnuje základní imunologické principy a může posloužit i pro připomenutí nebo doplnění. Nesnaží se nahradit delší texty základů imunologie, nýbrž je odrazovým můstkem pro kapitoly následující. Profesor Andrew McMichael laskavě přispěl k této kapitole a zajistil její aktuálnost. Je také důležité, aby ti, kdo indikují imunologická laboratorní vyšetření, rozuměli jejich komplexitě, senzitivitě proveditelnosti a ekonomičnosti. Studenti, kteří nemají zkušenosti s laboratorními metodami, je naleznou shrnuty v kapitole 17.

**Helen Chapel
Mansel Haeney
1984**

Předmluva k českému vydání

Překlad šestého aktualizovaného vydání *Základů klinické imunologie* zcela prakticky zpřístupňuje široké odborné veřejnosti českých a slovenských lékařů a přírodovědců, jakož i studentům těchto disciplín klinickou imunologii a alergologii. Je výsledkem dlouhodobé odborné spolupráce s prof. Dr. Helen Chapel z Oxfordské univerzity a naplněním společného pedagogického úsilí a výukových principů. Český překlad *Základů klinické imunologie* proto nevznikal náhodou, nýbrž byl systematicky připraven nejprve aktualizací a završením posledního, již šestého anglického vydání. Reflektuje rychlý rozvoj a vývoj oboru. Důraz je kladen na podstatu a praktičnost, čemuž napomáhá členění jednotlivých kapitol dle funkčních a orgánových celků, což zvyšuje přehlednost obsahu díla. Rozsáhlá problematika je studujícímu zpřístupněna didakticky takovým způsobem, aby mohl s porozuměním podstatě věci, s vizí a bez bariér sám dále sledovat a aplikovat nové, neustále se rozvíjející poznatky v praxi. Kvalitní a ucelený obsah knihy s řadou přehledných grafických odkazů – barevných obrázků, tabulek a rámečků – může být proto také základem a vhodnou osnovou pro lékaře a odborné pracovníky i v přípravě na atestaci.

Vojtěch Thon